

СЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ЦЕНТРУ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ

Л. М. Близнюк

ДЕСЯТЬ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Одним з основних завдань Закону України «Про освіту» є удосконалення правових механізмів реалізації конституційного права громадян на рівний доступ до якісної освіти на всіх рівнях; створення умов для освіти особи упродовж життя (запровадження таких видів освіти, як формальна, неформальна та інформальна); удосконалення нормативно-правової бази освіти, у тому числі розроблення новітніх програм, зорієнтованих на модернізацію системи перепідготовки, підвищення кваліфікації та стажування педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників навчальних закладів тощо. Останнім часом українська наукова та освітня спільнота все більше звертається до питань академічної доброчесності та впровадження міжнародних академічних стандартів.

Стаття 36 Закону присвячена академічній доброчесності.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Питання академічної доброчесності є дуже актуальним для України. Адже неприпустимою є ситуація, коли наукові роботи (від курсових до докторських) виконуються на замовлення за гроші, коли студентські роботи передаються від курсу до курсу лише зі зміненими титульними сторінками, коли у наукових текстах перефразовують чужі думки та видають за власні без посилання на їх справжнього автора, коли метою наукового дослідження є не нове наукове знання, а отримання вченого ступеня.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає такі основні десять принципів:

- 1) посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;
- 2) дотримання норм законодавства про авторське право;
- 3) надання достовірної інформації про результати досліджень та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- 4) контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

5) самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їх індивідуальних потреб і можливостей);

6) посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей;

7) дотримання норм законодавства про авторське право;

8) надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності;

9) розробка справедливих та релевантних форм оцінювання;

10) створення атмосфери довіри у студентському та викладацькому колективах.

К. А. Єремєєва

ДІЯЛЬНІСТЬ НЕФОРМАЛЬНИХ СПІЛЬНОТ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ У БОРОТБІ З АКАДЕМІЧНОЮ НЕДОБРОЧЕСНІСТЮ

Слід погодитись із думкою Юрія Рашкевича, яку він висловив на міжнародній конференції «Розбудова системи забезпечення якості вищої освіти в Україні», що ключовим словом у вищій освіті, яка відбувається в межах Болонського процесу, є довіра, заснована на якості. Однією з головних проблем сучасної вищої освіти в Україні є проблема плагіату та фальсифікацій, порушення академічної доброчесності. Саме це підриває довіру до якості вітчизняної вищої освіти як в Україні, так і за кордоном. На сьогодні існує проект, розроблений Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, про Порядок скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня. Тож на офіційному рівні боротьба з плагіатом продовжується. Але найбільш дієвим механізмом завжди залишається ініціатива активної наукової спільноти.

На даний момент в українському науковому середовищі склалась ситуація, коли авторський науковий текст сприймається скоріше не як норма на рівні практики, а як норма на рівні ідеалу. Цьому сприяє неправильно адаптована філософія постмодерну, девальвація наукових досягнень, бюрократичні вимоги, які стимулюють виробляти перш за все не якісний науковий продукт, а збільшувати кількість публікацій, відсутність культури академічної доброчесності, уявлення, що наукова діяльність поділяється на «справжню» для небагатьох, та формальну для більшості.

Цю ситуацію можна вирішити, забезпечивши ширше впровадження комп'ютеризованої перевірки наукових текстів на плагіат, яку слід комбінувати з якісним глибинним аналізом. Дуже часто цим займаються прості науковці, які добровільно беруть на себе обов'язок моніторингу